

ГЭТАЯ СПРАВА

Музыка трывала ўваходзіць у быт савецкага чалавека. Жаданне авалодаць музычнымі ведамі, пазнацца з выдатнымі творамі класікаў і савецкіх кампазітараў становіцца жаданнем пачаць народна-танцавы ансамбль, што ў нашай рэспубліцы з кожным годам павялічваецца колькасць музычных лектараў і ўніверсітэтаў культуры, якія ахвотна вядуць сярод працоўных шырокую музыка-адукацыйную работу. Вось чаму Беларускае філармонічнае, якая павінна праз гэтыя лектарты і ўніверсітэты мастацкага выхавання займацца музычнай прапагандай, стварыла спецыяльнае аддзяленне — канцэртна-лекцыйнае бюро. Урог супрацоўнікі абавязаны ажыццяўляць падрыхтоўку і правядзенне музычных і літаратурных лекцый-канцэртаў на самай разнастайнай тэме.

Аднак трэба сказаць, што справа музыка-асветнай прапаганды ў рэспубліцы (мы будзем гаварыць толькі пра музычную лекцыю) ад гэтага мала паляпшылася, бо старэйшае самастойнае аддзяленне прафесійнага канцэртнага ўстаноў, на які была ўскладзена ўся работа па музычнай прапагандзе, не было падмацавана адпаведнай дапамогай. 600 лекцый-канцэртаў у год, якія аддзяленне павінна было ажыццяўляць пры найменшым штатнага лектара-музыканта і з неакупаваным штатам салістаў, дае зусім адсутнічаючы сацыяльна-інструментальны і такіх найбольш патрэбных галас, як каларатурнае саправа і басі. Па гэтай жа прычыне філармонія не мае магчымасці як след кантраляваць работу лектараў, загадаў атрымліваць ад іх тэксты музычных лекцый і абмяркоўваць на мастацкім савеце.

Нам здаецца, было б правільна, калі б музычны навукавы ўстанова рэспублікі і ў першую чаргу Беларускае кансерваторыю, рыхтуючы маладых спецыялістаў, значную ўвагу аддавалі выхаванню лектарскіх кадраў. Музыкальнае, якія чытае лекцыю перад вялікай аўдыторыяй, гэта не проста лекцыя, а вышэйшая кваліфікацыя, павінна быць валодалі і пэўнай арыстэтычнасцю. Вось чаму вызначылі профіль спецыялістаў студэнтаў тэатральнага факультэта кансерваторыі набывае істотнае значэнне, і чым хутчэй наша філармонія атрымае ад кансерваторыі новыя кадры маладых лектараў-музыкантаў, тым будзе лепш для агульнай справы. Пакуль жа ёсць толькі адзіны штатны лектар Л. Аўрабін, і апамятаў яму немагчыма адолець велізарную праграму работы.

На многіх суседніх пляцоўках, асабліва ў час летніх выездаў філармонічных брыгад у пачынаючы рэспубліку, практычна правядзенне лекцый дазваляе лектары адной і той жа аўдыторыі, хоць ад гэтага паўднёвым няма ніякай карысці. Затое філармонія запісвае ў свой «актыв» даўнае «папалі» аб правядзенні мерапрыемстваў, і колькасць слухачоў, ахопленых гэтымі мерапрыемствамі, невядома з якой прычыны раптам зраўнявае з двума. Вось чаму, напрыклад, сёлета лекцыя-канцэрт, якія адбыліся ў Доме культуры Баранавіцкага дэпа. Для чыгуначнікаў тут былі прыгатаваны лекцыя на тэму «Што такое савецкі?» і пасля дзесяцімінутнага перапынку тым жа слухачам ішчэ дае гадзіну

расказвалі аб шляхах развіцця савецкай масавай песні. Што засталася ў галовах прысутных — не дзяка сабе ўявіць.

А жоднае дачыненне да музычна-адукацыйнага дзейнасці філармоніі маюць дзесяцімінутныя гутаркі, якія наладжвае Мінская гарадская нота-музычная бібліятэка перад сеансамі ў сталічных кінатэатрах? А і яны ж чамусьці прыпісваюць да плана філармонічнага лектара.

НЕ ЦЕРПІЦЬ ХАЛОДНЫХ РУК

Добраю ініцыятыву праявіла канцэртна-лекцыйнае бюро філармоніі ў справе музычнага выхавання школьнікаў. Для вучняў мінскіх школ пачалі праводзіцца лекцыя-канцэрты на тэму «Як слухаць і разумець музыку». Аднак адсутнасць лектарскіх і адукацыйных сіл у філармоніі і тут перашкаджае разгарнуць работу належным чынам. Акрамя таго, кошт школьных музычных лекцый застаецца пакуль што вельмі высокі. У гэтых адносінах чаму б, скажам, не прыслухацца да прапановы саліста-цымбаліста М. Шмелёва, які падаў думку і сам згадзіўся выступаць у школьных лекцыях-канцэртах па павялічэнні апарату. Такую прапанову сапраўды варты было б падтрымаць усім нашым артыстам.

Пытанні музыка-лекцыйнай прапаганды непаручна звязаны з пастаянным пашырэннем «геаграфіі» дзейнасці брыгад канцэртна-лекцыйнага бюро. З вялікай прагай і жаданнем цягнуцца да музычнай культуры шматлікіх жыхароў адаленых ад Мінска «раёнаў» Беларусі. Выступленні нашых артыстаў перад слухачамі абласных і раённых цэнтраў рэспублікі наўсёды спажываюць і знаменнымі поспехамі. І тым больш крываду, што нашы філармонічныя брыгады з'яўляюцца яшчэ рэдкім гаспадаром у працоўніцкіх далёкіх калгасах і саўтасах.

Праўда, няма чаго казаць, сустракаюцца часам яшчэ некаторыя мясцовыя кіраўнікі, якія даволі пасіўна ставяцца да культурна-заправаўняў сваіх землякоў. Колькі ўжо год затар Беларускае філармонічнае бюро наладзіць у Маладэчна рэгулярную работу пастаяннага музычнага лектара. І ўсе гэтыя спробы разбіваюцца аб «цвёрдыя грані» абывацкага загалова гарадскога аддзела культуры В. Носава. І сапраўды, не было яшчэ такога выпадку, калі б у Маладэцкім Доме культуры сабралася хоць бы паўсотні людзей, каб паслухаць музычную лекцыю з адпаведнай ілюстрацыяй. А калі артысты філармоніі часам адмаўляюцца выступаць у халодным памяшканні і пры малой колькасці слухачоў, В. Носав зноўці на тэлефоне ва ўсе кіруючыя ўстановы: бачыце, артысты зрываюць яго культурныя мерапрыемствы!

Зусім нядаўна адбыўся такі выпадак. Прыскакаў у Маладэчна брыгада артыстаў з лектарам, каб правесці лекцыю-канцэрт «Роля музыкі ў жыцці грамадства», а ў зале — восем чалавек слухачоў, менш чым выканаўша. Зразумела, што канцэртная брыгада вярнулася ў Мінск, зрабіўшы непатрэбныя выдаткі. В. Носав паабяцаў выправіць становішча. На наступнай лекцыі, якая, нарэшце, адбылася, прысутнічалі амаль 300 чалавек. Але на аб'ёме, што была вывешана каля Дома культуры,

было напісана: «Сёння адбудзецца канцэрт артыстаў філармоніі і потым... танцы (?)». А тым часам з рэспублікай Дома культуры ўжо неслася «салодкія» гукі джазавай музыкі.

Даўно ўжо існуе пры Беларускай філармоніі стары і вельмі заслужаны музычны калектыў, які носіць ганаровую назву — Дзяржаўны сімфанічны аркестр Беларускай ССР. Ён таксама прымае ўдзел у лекцыях-канцэртах.

Але стаўленне мастацкага кіраўніцтва сімфанічнага аркестра да працы ў лектарты, шчыра скажам, незадавальняючае. Арганізацыйнае неразбярства, якая да гэтага часу пануе ў аркестры, адсутнасць у ім сапраўднага творчай дысцыпліны прыводзіць да таго, што праграмы асобных лекцый-канцэртаў загараюць на рэспубліцы і выконваюцца абых. Так было, напрыклад, на першым канцэрте бетховенскага аб'явешчана, калі тысячны аўдыторыя слухачоў стала сведкай «героічнага змагання» аркестрантаў са складанасцямі Другой сімфоніі Бетховена. Праўда, наступны канцэрт аб'явілі прышоў больш-менш задавальняюча: аркестр адлучыў карысць папярэдняй падымоўкі.

Вельмі абуральным фактам з'явіўся з'яўшча апошняга («нашэўта») аб'явешчанага канцэрта з тэмай «Якая намяска кампазітара». Справа ў тым, што на незалежных ад філармоніі прычынах на гэты канцэрт не здолеў прыхаць у Мінск саліст-п'яніст з Масквы. Каб не адмяняць загаловаў канцэрта, было прапанавана замяніць канцэрт на ліку канцэрт аб'явешчана на шосты, у праграму якога ўключаны Сёмай і Восмымае сімфоніі Бетховена. І ўсё ж, нягледзячы на такую прапанову, канцэрт быў сарваны. Гэта з'явілася вынікам поўнай адсутнасці ў аркестры арганізацыйнай і творчай дысцыпліны. Кіраўніцтва філармоніі павінна, нарэшце, зрабіць належныя вывады, каб нядаўна адзіночна да сябе справы з боку некаторых людзей не ганьбілі янымо калектыў.

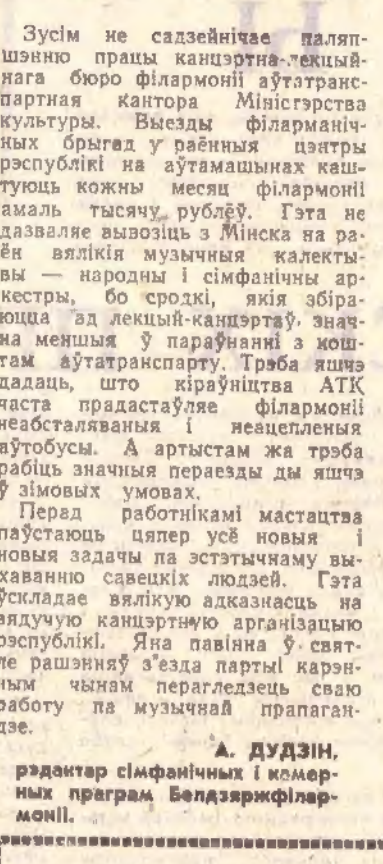
Кіраўніцтва сімфанічнага аркестра павінна, нарэшце, перагледзець свае адносіны да ўдзелу ў канцэртна-лекцыйнай прапагандзе. Трэба пазбягаць такіх выпадкаў, калі некаторыя салісты, не маючы магчымасці хоць бы раз прарэпрэзентаваць з аркестрам свае партыі, выязджаюць на канцэрты амаль непарыхтаванымі. Для лекцый-канцэртаў аркестру паставілі трэба рыхтаваць спецыяльныя праграмы, якія ўключаюць лектары і якія найбольш поўна раскрываюць тую або іншую тэму. А лекцыі нярэдка ілюструюцца выдатковымі творами, якія, «на ішчэ», сімфанічны аркестр можа іграць без рэцэпты. Тут хочацца прывесці прыклад з лекцыя-канцэрта аб творчасці Баха. У рэпертуары калектыву ёсць Канцэрт Баха для дзвюх скрыпак з аркестрам. Выкажам гэтага твора займае якіх-небудзь пятнаццаціхвілінны момант. І вось, каб некай павялічыць канцэртную частку лекцыі пра Баха, аркестр выконвае Паскалію Гендзіа (?). Нешта падобнае атрымалася б, скажам, тады, калі б у лекцыі пра Салевеа-Сідога пачалі раптам выконваць песні Блантэра.

Вельмі перашкаджае рабоце аркестра над новым рэпертуарам адсутнасць задавальняючай уласнай бібліятэкі. Хіба гэта нармальна, што бібліятэка аднаго з лепшых аркестраў краіны не мае ў сваім фондзе ўсіх партытур сімфоній Бетховена і Чайкоўскага, не кажучы ўжо пра акампанементаў і оперных урыўкаў. Хочацца зрабіць падарок у дарэчысць Мінскаму фонду БССР, які нехайна ставіцца да партытур нашых беларускіх кампазітараў. Многія музычныя партытуры знаходзяцца тут у такім стане, што па іх наўрад ці можна здагадацца аб першапачатковай аўтарскай задуме — да таго яны бываюць дрэнна «адрэдагаваныя».

Зусім не садзейнічае палепшэнню працы канцэртна-лекцыйнага бюро філармоніі аўтатранспартнае кантора Міністэрства культуры. Выезды філармонічных брыгад у раёныя цэнтры рэспублікі на аўтамабільных каштуюць кожны месяц філармоніі амаль тысячы рублёў. Гэта не дазваляе выезжаць з Мінска на раённыя музычныя калектывы — народны і сімфанічны аркестры, бо сродкі, якія абраўваюцца ад лекцый-канцэртаў, значна меншыя ў параўнанні з коштам аўтатранспарту. Трэба яшчэ дадаць, што кіраўніцтва АТК часта прадстаўляе філармоніі неабслужаныя і неацэненыя аўтобусы. А артыстам жа трэба рабіць значныя пераезды для ішчэ ў зноўных умовах.

Перш работнікам мастацтва паўстаюць алер усё новыя і новыя задачы па эстэтычным выхаванню савецкіх людзей. Гэта ўключае вялікую адказнасць на адукацыйна-адукацыйную рэспубліку. Яна павінна ў святле развіцця а'зда парты карысчым чынам перагледзець сваю работу па музычнай прапагандзе.

А. ДУДЗІН, рэдактар сімфанічнага і камернага праграма Беларускай філармоніі.

А. ДУДЗІН, рэдактар сімфанічнага і камернага праграма Беларускай філармоніі.

І. ФІАЦІЎ, БУДАЎНІЦА.

В. ЧЕРНЫШОВ, ПРАТАЛІНЫ.

Размова каля палотнаў

Не так часта творы абласных мастакоў паказваюцца ў сталіцы нашай рэспублікі. Таму зразумела, тае цікава, з якой сусутраля грамадскасці Мінска выстаўку брэсцкіх мастакоў. Экспанавалася каля 150 твораў п'юльчанага мастацтва. Мастакі П. Даніла, І. Фіацкі, І. Рудчык, В. Сцяпанаў, В. Сабалеўскі, В. Шыкі, Э. Кур'яна, М. Чубаба, І. Ляманік і інш. у сваёй палатнах адлюстравалі малюныя вобразы, б'юста, індустрыяльныя пейзажы, напісалі

партрэты працоўнікоў прадпрыемстваў і калгасаў. Днямі адбылося абмеркаванне выстаўкі. Гэта была шчырая размова савецкай са сваімі калегамі з перыферыі кансультацыямі, асабістымі перадамі. Гэта ў значнай меры будзе спрыяць развіццю брэсцкіх мастакоў. Мастак А. Шыбінь зрабіў кароткі агляд работ. Ён падрабязна сцвярдзана на становах якасця і недахопах твораў беларускіх жывапісцаў, адзначыў рост асобных мастакоў.

— Эпіюды і пейзажы Даніла, — сказаў А. Шыбінь, — напісаны ў тым абмере брэсцкай краіны. Яны павінны і малюныя.

Цяпла адгукнуўся мастак і аб працах В. Сцяпанава. Яго пейзажы гарманічныя па каларовай палітцы і па кампазіцыі.

Пра творы А. Аўчыннікава, І. Рудчыка, В. Шыкіна, І. Ляманіка, В. Дударова і іншых жывапісцаў дакладчык сказаў, што яны напісаны беспрычынна таленавітымі людзьмі, але ў многім з іх няма дастатковай прафесійнальнай падрыхтоўкі. Калі мастакам аказаць неабходную творчую дапамогу, ад іх можна чакаць значных поспехаў.

З гэтым выказваннем А. Шыбіня згадзіліся мастакі М. Ворына, А. Крохалеў і іншыя.

Але, вяртаючыся да пачатку, падбаўраў мастакі В. Чубаба, Э. Кур'яна, А. Фіацкі і іншыя брэсцкіх мастакоў, — заявіў Н. Ворына. — За іх творчасцю я сачу ўжо не працягу некалькіх год і не магу не адзначаць іх значны рост. Але пры ўсім тым намага не адзначаць, што ў творах некаторых з гэтых жывапісцаў яшчэ дрэнны малюнак.

— Выказаныя мастакамі думкі, і асабіста мае ўражанні, — сказаў выкладчык Мінскага тэатральна-мастацкага інстытута С. Герус, — сведчаць пра тое, што ў брэсцкіх мастакоў стварылася мастацкая неабходнасць стварыць мастацкую, дзе б мастакі маглі палепшыць сваю прафесійную адукацыю.

П. ДРОБАЎ.

ЧАСОПІСЫ У СНЕЖНІ

«ПОЛЫМ Я»

Вершам Сяргея Грахоўскага «Як добра з партыяй ісці!» адкрываецца агульны ў гэтым годзе нумар часопіса «Полым Я». Наведзаны таксама вершы Антона Бялявіча, Алеся Звонака, Піліпа Пестрака, Кастуса Кірэвіча, Міколы Хведаровіча, Рыгора Баравуліна, быцца Эдуарда Валасевіча.

Праза прадстаўлена ў нумары нізкай маленік апавяданняў Вісарыяна Гарбуха, заканчэннем рамана-хронікі «Засценкам Мелініцка» Аркадзя Чарнышэвіча і апавяданням-гумарыста Анатоля Дзялендзіка «Меры ўрача».

Пад агульным загалоўкам «Самтэарыя» ў гэтым «Полым Я» часопіс публікуе ў пераказе Ніла Гілевіча падборку вершаў беларускіх паэтаў — Х. Радзівіла, Э. Баргана, Дз. Панцялева, Н. Фурнаджыка, А. Герваса, Б. Бяжылава, Дз. Методзева, П. Мацвея, Р. Раліна, Н. Зідава, В. Ракоўскага, І. Давыдава, Л. Леўчанка і Н. Індэкава.

У раздзеле крытыкі — артыкул Я. Герасічэ «На малым полі апавядання».

70-гадовая дзянь народжэння выдатнага беларускага паэта і крытыка Максіма Багдановіча часопіс адзначае выступленнямі М. Рылскага, Н. Гілевіча і Б. Бур'на.

Успамінаючы пра першы беларускі прафесійны тэатр і яго заснавальніка Ігната Буйніцкага дзяліцца з чытацкай часопіса Тодар Кулоша.

Пад рубрыкай «Бібліяграфія» — разніш Н. Кісіль на зборнік вершаў Р. Баравуліна «Урачы, красавіцы, навіццаны»; В. Чалмаева на рамана А. Адамовіча «Вайна пад стрэхамі»; К. Ціркін на зборнік Н. Гілевіча «Неспаская».

«МАЛАДОСЦЬ»

Нумар адкрываецца артыкулам скаротара ЦК ЛКСМ Беларусі Гендзіа Жабіцкага «Партыя, будзь прысвае юнацтва!», якім на прыкладах з жыцця рэспублікі паказана неадольнае жаданне нашай моладзі зрабіць усё, каб наблізіць светлую будучыню чалавечства — камунізм.

Друкуюцца закончаныя дакументальныя апавесці даччы Героя Савецкага Саюза Сцяпана Шутава «Чырвоныя стрэлы, нізка кароткіх апавяданняў Леаніда Гаўрыліна і апавяданняў для дзяцей Вісарыяна Гарбуха».

Змяшчаны падборкі вершаў Кастуса Ціркін, Алеся Пысіна, Марыя Смагаровіча, Аўгінкі Кавалюк, Хайма Маліцкага.

У раздзеле «Дарогамі сямігодкі» чытачы знайдуча нэрыс Пятра Шаўцова «Радыё і партыя» — аб славянскіх справах дэлегата XXII з'езда КПСС савецкага кукурузава-механізатара М. Я. Шкарава і нэрыс Сцяпана Кухарава «Парэсткі будучыні» аб жыцці і справах брыгады камуністычнай працы кантрольна-вымяральных цаля Магілёўскага заводу штурчанага валакна.

Пра новыя, камуністычныя адносіны да справы гаворыцца і ў матэрыяле В. Хліманова і М. Грыгорэва «Сельгасушцы» ў раздзеле «Гары, камсамольскія агнікі!» Тут жа В. Стральцоў расказвае аб уздзеянні новага ў жыцці на творы мастацтва.

У раздзеле «Навука і культура» друкуюцца артыкулы А. Гусака «Прыгасоцы матэматыкі» і Х. Селамоніка «Амемныя скербі».

Раздзел «Крытыка і бібліяграфія» прадстаўлены артыкуламі М. І. Жырквіча «Купалавае слова» і разнішамі на кнігі М. Багдановіча «Портанова лет» і У. Караткевіча «Блак і золата дзянь».

Спартыўнаму жыццю краіны прысвечаны артыкулы Л. Севасцянава «Надзея не спраўдзілася» і А. Суціна «Барацьба працягваецца».

У раздзеле «Гумар і сатыра» друкуецца гумарыстыка Э. Калідзіна «Як лаў юна».

Да часопіса прыкладаецца бясплатны дадатак «А германскі грамадзян».

У БЫТ — ТОЛЬКІ

Мастацкае афармленне нашых гарадоў павінна адпавядаць самым высокім патрабаванням. Знешняе аблічча сучаснага горада, якое прыгасоцы знаходзіцца ў непарэднай залежнасці ад добраўпарадкавання, архітэктуры малых форм, асабліва і дэкаратывага ўпрыгожвання. Відавочна, што новы быт чалавека — будаўніцтва камунізму — залежыць у многім ад архітэктары і мастакоў, якія павінны больш аб'яваць ахвотна эстэтычных густоў.

Трэба адзначыць, што за апошні час многія збролены беларускімі мастакамі і архітэктарамі. У Мінску, Віцебску, Оршы, Мазыры, Барысаве пачалі з'яўляцца прычым жывыя кіёскі і рэкламныя стэнды. У афармленні гандлёвых вітрын з'явіліся элементы дэкаратывага навізна. Савецкае афармленне плошчаў і вуліц гарадоў узбагачаецца новымі формамі. Паступова знікаюць стерадамія гандлёвыя латкі. Не іх месяцы з'явіліся новыя кіёскі, зброленыя са шкла, афарбаваныя ў колеры, якія вабяць вока.

Але добраўпарадкаванне і вонкавае афармленне гарадоў ішчэ застаецца ад тым горадабудаваннем і не можа задаволіць узроўня культуры, патрэбы насельніцтва. Што перашкаджае адбодзіць быт савецкага чалавека? Што трэба зрабіць, каб у наш быт ішло толькі прыгожае? Гэтым пытаннем была прысвечана нарада, якую склікаў Саюз архітэктараў і Саюз мастакоў рэспублікі. У ёй прынялі ўдзел і супрацоўні-

ДЛЯ САВЕЦКІХ ЛЮДЗЕЙ

Днямі ў Палачы культуры прадэстаўляў адраснае выстаўка «Прыгожае — у быт». Тут прадстаўлены мадэлі новай мэблы — ложкі, крэслы, шэфы і рознае абсталяванне для кватэр працоўных. Уся гэтая мэбля будзе вырабляцца беларускімі фабрыкамі ў будучым годзе.

Акрамя мэблы экспануюцца вы-

рабы шырокага ўжытку — прадметы са шкла, прадметы вышыўкі і прыкладнага мастацтва.

Учора ў Палачы адбылася канферэнцыя на тэму «Прыгожае — у быт». З дакладам «Аб задачах развіцця прыкладнага мастацтва і вырабаў мастацкага прамісловага вышукі старшыня праўлення Саюза мастакоў БССР П. Нікіфарав. Затым адбылося абмеркаванне даклада. У ім прынялі ўдзел архітэктары, мадэляры Дома мадэляў, наведвальнікі выстаўкі.

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

2 15 снежня 1961 года.

